

ТЕРМИЗ ШАҲРИ МЕҲМОНХОНАЛАР БИНОЛАРИНИ АРХИТЕКТУРАВИЙ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ.

Қодирова Сурайё Адиловна

профессор. Тошкент Архитектура Қурилиш Университети

kadirovasurayyo8@gmail.com

Жумаева Шохиста Эргаш қизи

Магистр, Тошкент Архитектура Қурилиш Университети

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10079935>

Аннотация: Ушбу мақолада Сурхондарё вилояти Термез шаҳрининг туристик салоҳияти, мавжуд бўлган меҳмонхоналар бинолари, уларнинг архитектуравий композицион ечимларини такомиллаштириш йўллари ва бой маъданий меросларимиз тўғрисида маълумотлар келтирилган.

Калит сўзлар: Термиз, тарихий обидалар, меҳмонхоналар, меъморчилик, дизайн, сайёҳлар, бозор иқтисодиёти.

ГОСТИНИЦЫ ТЕРМЕЗА БИНОЛАРНЫЕ АРХИТЕКТУРНЫЕ БЛАГОУСТРОЙСТВА.

Аннотация: В данной статье представлена информация о туристическом потенциале Термеза Сурхандарьинской области, существующих гостиничных зданиях, путях совершенствования их архитектурно-композиционных решений, нашем богатом минеральном наследии.

Ключевые слова: Термез, исторические места, гостиницы, архитектура, дизайн, туристы, рыночная экономика.

TERMEZ HOTELS BINOLAR ARCHITECTURAL IMPROVEMENTS

Abstract: This article provides information about the tourism potential of Termez in the Surkhandarya region, existing hotel buildings, ways to improve their architectural and compositional solutions, and our rich mineral heritage.

Keywords: Termez, historical places, hotels, architecture, design, tourists, market economy.

КИРИШ

Мамлакатимизда туризмнинг ривожланиши давлат аҳамиятига эга бўлиб, ҳукуматимиз унинг ривожланишига жиддий эътибор бермоқда. Нафақат туризм, балки мамлакатимизда ишбилармонлик юзасидан, хизмат сафари, спорт тадбирлари, фестиваллар ва бошқа шунга ўхшаш мақсадларда меҳмонларни ташрифининг тобора кўпайиши уларни вақтинча турар жой билан таъминлаш мақсадида меҳмонхона мажмуалари қурилиши Республикаимизда аста-секин кўпайиб боришига сабаб бўлмоқда. Шунинг учун ҳам ҳозирги вақтда диққат эътиборни унинг лойиҳасига ва қурилишига қаратишимиз лозим. Аксарият мамлакатларда туризм асосий даромавд манбаи ҳисобланади. Халқаро иқтисодда халқаро туризмдан келадиган фойда автомобиль ва нефтьга сановатидан кейин учинчи ўринда туради. Ўзбекистон туризм салоҳияти ва тарихий ёдгорликлари бўйича етакчи мамлакатларнинг ўнталигидан жой олган. Мамлакатда тўрт мингдан ортиқ тарихий ва маданий ёдгорликлар мавжуд. Самарқанд, Бухоро, Шаҳрисабз ЮНЕСКОнинг жаҳон дурдоналари рўйхатида киради.

ТАДҚИҚОТ МАТЕРИАЛЛАРИ ВА МЕТОДИ

Сурхондарё вилояти ҳам туризм соҳасида юқори салоҳиятга эга бўлган Ўзбекистон Республикасининг жанубида жойлашган вилоятларидан биридир. Сурхондарё ўзининг гўзал табиати, табаррук қадамжолари, буюк қадриятлари ва анъаналари билан хорижий сайёҳларни янада ўзига жалб қилмоқда. Археологик топилмалар, араб ва юнон манбаларида келтирилган маълумотлар Термизнинг Шарқдаги қад. шаҳарлардан бири эканлигидан далolat беради. Шаҳарнинг кулай географик ўрни, стратегик аҳамиятга молик жойда бўлганлиги, шарқни ғарб, жанубни шимол билан боғловчи савдо чорраҳасида барпо этилиши, унинг тез суръатлар билан ривожланишига замин яратган. Буюк ипак йўлининг муҳим бир тармоғи ҳам Термиз орқали ўтган.[1]

Ўзбекистон Республикаси ҳукумати туризмни ривожлантиришга катта аҳамият бераётган бир вақтда, меҳмонхона хўжаликларида хизмат кўрсатиш турларини ривожлантириш бўйича бутун дунёда амалга оширилаётган бошқарув услублари ва хизмат кўрсатиш турлари яхши қўлланилса, туризмни республиканинг асосий валюта манбаларидан бирига айлантириш мумкин бўлади. Ҳозирги пайтда республикамизда туризмнинг асосий тармоқларидан бири бўлган меҳмонхона индустрияларини ривожлантириш муҳим омиллардан бири ҳисобланади. Чунки туристларнинг асосий эҳтиёжларини қондиришда меҳмонхона индустрияларининг ўрни алоҳидадир. Мустақиллик йилларидан бошлаб, ҳукуратимиз туристик меҳмонхоналарни жаҳон андозалари даражасида таъмирлаш ва янги замонавий меҳмонхоналарни бунёд қилиш учун катта сармоялар ажрата бошлади. Ҳозирги кунга келиб Термиз шаҳрида бир қанча жаҳон андозалари талабларига жавоб берадиган меҳмонхоналар қурилди. (1 расм)

1 расм. Термиз шаҳридаги «Термез Паласе» меҳмонхонаси.

Сўнгги йилларда меҳмонхона қурилиши майдони сезиларли даражада кенгайди. шунингдек, сайёрамизнинг чекка қишлоқларда меҳмонхона лойиҳалари ва мини-меҳмонхона режалари амалга оширилмоқда, бу ерда сиз жамиятдан ёлғизликдан баҳраманд бўлишингиз ва табиат билан қўшилишингиз мумкин (эко-меҳмонхоналар). Қисқа муддатли меҳмонхоналар учун режалар кўпчилик поездни кулай тарзда кутишни хоҳлайдиган темир йўл станциялари яқинида амалга ошириш учун долзарбдир. Дам олиш масканларида турар-жой кotteжлари кўпинча мини-меҳмонхоналар сифатида ишлатилади.

НАТИЖА

Меҳмонхоналар узок вақт давомида жамиятнинг замонавий ривожланиш суръатларининг ажралмас қисмига айланди. Одамларнинг мулоқот даражаси, ахборот узатиш тезлиги, ҳаёт сифатига бўлган тез суръатлар билан ўсиб бораётган талаблар меҳмонхоналарга бўлган талабларни ҳам оширмоқда. Нафақат ички хусусиятлар (меҳмонхоналар, мини-меҳмонхоналарнинг жойлашуви), ташқи (меҳмонхоналар дизайни такомиллаштирилмоқда) ҳам яхшиланди.(2 расм)[2]

Ривожланган ва хилма-хил меҳмонхоналар туризмнинг асоси ҳисобланади: талаб даражасида жиҳозланиб ва доимий қўллаб-қувватланиб туриладиган турли категориядаги меҳмонхоналарнинг етарли сони туристларга рекламаларда ваъда қилинган сифат ва самарадорликка эга бўлган хизмат кўрсатишни кафолатлайди; мавжуд туризмни мамлакат ва минтақаларнинг истикболли бозор иқтисодиёти соҳасига айлантиради; пул айланмасининг ўсишига, иқтисодиётнинг барқарорлигини оширишга, меҳнат ресурслари катта қисмининг бандлигини таъминлашга имкон беради. Бугунги кунда меҳмонхона маҳсулидан фойдаланувчиларга жойлаштириш корхоналарининг ранг-баранг шакллари ва турлари, чунончи, иқтисодий классга мансуб бўлган ҳашаматли отеллар ва меҳмонхоналар, мотеллар, кемпинглар ва ҳ.к. таклиф қилинади. Ҳар бир одам ўз диди ва пулига қараб ўзи учун маъқул вариантни танлаш имкониятига эга.[3]

ХУЛОСА

Меҳмонхоналар учун лойиҳаларни ишлаб чиқишда мутахассислар мақсад, сифим ва қулайлик даражаси билан боғлиқ бўлган кўплаб кириш маъlumотларини ҳисобга олади. Шунинг учун меҳмонхона лойиҳалаш учун техник топшириқ ҳал қилувчи аҳамиятга эга ва лойиҳа ҳужжатларини ишлаб чиқиш босқичи бошланишидан олдин батафсил ишлаб чиқилиши керак. Фақатгина ушбу шартда меҳмонхоналарнинг стандарт ва муаллифлик лойиҳалари (фотосуратлар, чизмалар веб-сайтда жойлаштирилган) юқори сифатга эга бўлади ва ишлаб чиқувчининг умидлари ва талабларига энг яхши тарзда жавоб бера олади. Бугунги кунда меҳмонхоналарга талаб жуда юқори, шунингдек, ушбу турдаги бизнесда рақобат мавжуд. Шунинг учун меҳмонхоналарни қуриш лойиҳасини барча муҳим қоидаларга, дизайн тамойилларига риоя қилган ҳолда малакали равишда тузиш жуда муҳимдир.

2 расм. Термиз шаҳридаги “Ассон” меҳмонхонаси.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Қурбонов Х. Ботиров И. „Термиз“ ЎзМЕ Биринчи жилд. Тошкент, 2000 йил
2. Қодирова С.А., М.Т. Абдужабборовва. «Тураб жой ва жамоат биноларини лойиҳалаш» Дарслик. — Тошкент.: Низомий номли ТДПУ, 2019 й. -300 бет.

3. Хасанов А.О. «Архитектуравий лойиҳалаш» Ўқув кўлланма. — Тошкент.: «Архитектура инновацион маркази», 2019. – 140 бет.
4. Odilovna, Q. S., & Umarovich, A. S. (2022). FUNDAMENTALS OF THE DESIGN OF MEDICAL INSTITUTIONS. World Bulletin of Public Health, 8, 177-178.
5. Ozodovich, H. A., & Maribovich, Q. I. (2022). Improving the Design of Youth Innovative-Creative and Development Scientific Centers. Eurasian Scientific Herald, 7, 72-76.
6. Inogamov, B. I., & Khasanov, A. O. (2021). Taking Into Account Socio-Functional Factors in the Design of Housing. Design Engineering, 2587-2589.
7. Ozadovich, K. A., & Ismailovich, I. B. (2021). Issues of Organization of Service Sets on the Uzbek National Highway A-380. Design Engineering, 2582-2586.
8. Khasanov, A. (2020). Organizing Eco Tourism Along With Uzbek National Automobileway. Solid State Technology, 63(6), 12674-12678.
9. Khasanov, A. (2016). About several infrastructure constructions of the Great Silk Road. Int'l J Innov Sci Eng Technol, 3(6), 295-299.
10. Adilovna, Q. S., & Ozodovich, X. A. (2021). Requirements for the preparation of interiors in secondary schools.
11. Khasanov, A. CONTEMPORARY DESTINATIONS SERVICE AND CREATING A SYSTEM OF HISTORICAL CARAVAN ROUTES.
12. Inogamov, B. I., & Khasanov, A. O. (2021). Taking Into Account Socio-Functional Factors in the Design of Housing. Design Engineering, 2587-2589.
13. Ozadovich, K. A., & Ismailovich, I. B. (2021). Issues of Organization of Service Sets on the Uzbek National Highway A-380. Design Engineering, 2582-2586.
14. Inogamov, B., Alimdjanov, R., & Allayarov, K. (2022). ГИЛ, ЦЕМЕНТ, ГИПС ВА ГРАНИТ КАБИ ҚУРИЛИШ МАТЕРИАЛЛАРИНИНГ ФИЗИК-КИМЁВИЙ ХУСУСИЯТЛАРИ ҲАМДА ИШЛАТИЛИШИ. Science and innovation, 1(A8), 769-774.
15. Inog'omov, B., & Alimdjanov, R. (2022). СПОРТ ИНШОТЛАРИНИ ЛОЙИҲАЛАШДА ҚЎЛЛАНИЛАДИГАН КОНСТРУКЦИЯЛАРНИНГ ЎЗИГА ХОС ЖИХАТЛАРИ ТЎҒРИСИДА. Science and innovation, 1(C8), 344-348.
16. Inog'omov, B., & Sodikov, M. (2022). СОЛНЕЧНЫЕ ЭНЕРГИИ В АРХИТЕКТУРЕ. Science and innovation, 1(C8), 327-332.
17. Bakhtiyor, I. (2019). Socio-economic preconditions of the formation of mahalla of a new type. Austrian Journal of Technical and Natural Sciences, (1-2), 3-5.
18. Inogamov, B., Alimdjanov, R., & Allayarov, K. (2022). ГИЛ, ЦЕМЕНТ, ГИПС ВА ГРАНИТ КАБИ ҚУРИЛИШ МАТЕРИАЛЛАРИНИНГ ФИЗИК-КИМЁВИЙ ХУСУСИЯТЛАРИ ҲАМДА ИШЛАТИЛИШИ. Science and innovation, 1(A8), 769-774.
19. Kosimov, I. (2018). Gallery of the dam to keep the entrance of the precipitation and washing to remove sediment, water reservoirs accumulated precipitation pipeline cleaning methods. Role of the using innovative teaching methods to improve the efficiency of education. Россия. Г. Москва-2018.
20. Хасанов, А. Н., Аббасова, Р. К., & Маърибович, Қ. И. (2022). КАСБ ҲУНАР МАЖМУАЛАРИНИНГ ПАЙДО БЎЛИШ ТАРИХИ (ФАРҶОНА ВОДИЙСИ МИСОЛИДА). Journal of new century innovations, 19(1), 198-204.

21. Maribovich, Q. I. (2023). Architectural Improvement of Professional Centers. Nexus: Journal of Advances Studies of Engineering Science, 2(3), 85-91.
22. Madamiovna, K. D., & Maripovich, K. I. (2023). The Role of Towns and Baths in Community Life And. European Journal of Contemporary Business Law & Technology: Cyber Law, Blockchain, and Legal Innovations, 1(2), 39-42.
23. Ozodovich, H. A., & Maribovich, Q. I. (2022). Improving the Design of Youth Innovative-Creative and Development Scientific Centers. Eurasian Scientific Herald, 7, 72-76.
24. Dedakhanov, B., & Kasimov, I. (2022). ANCIENT ARCHITECTURE OF THE FERGHANA VALLEY FEATURES OF FORMATION AND DEVELOPMENT (ON THE EXAMPLE OF CIVIL ARCHITECTURE AND URBAN PLANNING). Science and innovation, 1(C6), 278-284.
25. Ozodovich, H. A., Maribovich, Q. I., & Zarina, B. (2023). KASBGA YO'NALTIRISH MARKAZINI INNOVATSION LOYIHASI TAKLIFI "KIDZANIA JOB WORLD IN TASHKENT". PEDAGOG, 6(1), 120-129.
26. Maribovich, Q. I. (2022). Scientific Proposals for Architectural Improvement of Engineering Centers. Nexus: Journal of Advances Studies of Engineering Science, 1(6), 59-63.
27. Хасанов, А. О., & Қосимов, И. М. (2023). ЎЗБЕКИСТОН ШАРОИТИДА КАСБГА ЙЎНАЛТИРИШ МАРКАЗЛАРИНИ АРХИТЕКТУРА ТАКЛИФИ. Journal of new century innovations, 21(1), 144-150.
28. Хасанов, А. О., & Қосимов, И. М. (2023). ЖАМИЯТНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА КАСБГА ЙЎНАЛТИШ МАРКАЗЛАРНИ ЛОЙИХАЛАШНИ ОПТИМАЛЛАШТИРИШ. Journal of new century innovations, 21(1), 136-143.